

OPPITUNTI 2: TOSITILANTEESSA EI HÄTÄILLÄ

1. TULIPALOSSA ON KYSE MINUUTEISTA

Kun palovaroitin hälyttää ja varoittaa asukkaita alkaneesta tulipalosta, huoneistosta on vain **muutama minuutti aikaa poistua**. Tulipalotilanteessa ihminen menee helposti paniikkiin, mutta hätäntymisen voi estää valmistautumalla ennalta. Keskustele perheesi kanssa, miten toimitte tulipalossa, ja harjoitelkaa poistumista. Päätäkää, kuka tekee mitäkin, sillä se säästää aikaa. Voitte laatia kodin pelastautumissuunnitelman kirjallisena ja kiinnittää sen näkyvälle paikalle vaikkapa jääkaapin oveen.

Tunne kaksi tietä turvaan

Jokaisesta rakennuksesta, myös kodista, täytyy olla kaksi erillistä ulosmenotietä. Mieti ennalta, mistä pääsee ulos, jos asunto palaa.

Yleensä käytetään ulko-ovea, mutta savu saattaa tukkia ulosmenotien. Tällöin turvaudutaan niin kutsuttuun varatiehen.

Omakotitalossa **varatie on yleensä ikkuna tai takaovi**. Omakotitalon yläkerrostakin täytyy päästä ulos esimerkiksi parvekkeen tai ikkunan kautta. Tavallisin tähän tarkoitukseen käytetään seinään kiinnitettyjä tikapuita. Varatieikkuna pitää saada nopeasti auki. Siinä täytyy olla kiintopainike, jolla ikkuna avataan. Jos ikkunassa on irrallinen avauspainike, se täytyy pitää aina paikallaan. Kerrostalossa varatie voi olla ikkuna tai parveke, jonka kautta palokunta pelastaa vaarassa olevat.

Älä mene savuiseen porraskäytävään

Joissain tulipalotilanteissa omasta asunnosta ulos ryntääminen voi olla kohtalokasta. Tarkastele alla olevia tilanteita ja mieti, millä tavalla ne eroavat toisistaan. Kuvittele itsesi niihin. Miten toimisit?

Tilanne 1. Olet kerrostalossa ja kuulet palovaroittimen äänen viereisestä asunnosta.

Tilanne 2. Olet kerrostalossa ja palovaroitin soi viereisessä huoneessa.

Tilanne 3. Olet omakotitalossa ja palovaroitin hälyttää.

Huomasit varmaankin, että palovaroittimen ääni ei aina tarkoita sitä, että asunnosta on vaistomaisesti rynnättävä ulos. Kun palovaroitin hälyttää, pitää pysyä rauhallisena ja tehdä nopea tilannearvio:

missä palovaroitin soi, näkyykö savua, voiko alkaneen palon sammuttaa itse ja pitääkö poistua?

Tarkastellaan nyt jokaista tilannetta tarkemmin.

Tilanne 1: Kerrostalossa voit joskus kuulla, että naapurin palovaroitin hälyttää. Kokeile silloin oman asuntosi ulko-ovea. Jos se ei tunnu lämpimältä, voit varovasti raottaa postiluukkuja tai ovea ja tutkia, näkyykö savua tai tuntuuko portaikossa savun hajua. Savuiseen portaikkoon ei saa mennä.

Jos savua ei näy eikä hajuakaan tunnu nenässä, yritä selvittää syy, miksi naapurin palovaroitin hälyttää. Onko syytä epäillä tulipaloa vai voisiko kyseessä olla virrehälytys esimerkiksi ruuanlaitosta syntyneestä kärystä? Voit soittaa naapurin ovikelloa ja tiedustella, onko siellä

ketään kotona. Soita sitten numeroon 112 ja toimi hätänumerosta saamiesi ohjeiden mukaan.

Jos porraskäytävässä on savua, niin sulje väliovi ja pysy itse sisällä asunnossa. Postiluukku kannattaa teipata ilmastointiteipillä ja ovenrako tilkitä märällä pyyhkeellä, jos raoista tulee savua sisälle.

Soita hätänumeroon ja kerro, missä olet. Kerrostalot on rakennettu niin, että ne kestävät tulipaloa. Sen takia palokunta voi rauhassa odotella omassa asunnossa. Palomiehet pelastavat vaarassa olevat. Voit heilutella kankaanpalaa tai vilkuttaa asunnon valoja, niin palomiehet huomaavat sinut.

Tilanne 2 ja 3: Jos palovaroitin soi samassa huoneistossa, jossa itse olet, niin varoita vaarassa olevia huutamalla ja herätä nukkujat. Jos palonalku on pieni, sen voi yrittää itse sammuttaa esimerkiksi sammutuspeitteellä tai käsisammuttimella. Itseään ei saa vaarantaa. Jos palo ei sammu noin puolessa minuutissa, sulje palavaan huoneeseen johtava ovi. Poistu asunnosta nopeasti ja auta myös muut ulos.

Poistuessasi sulje perässäsi avonaiset ikkunat ja ulko-ovi. Jos olet kerrostalossa, varoita naapureita esimerkiksi soittamalla ovikelloja. Muista poistua portaita pitkin, hissiin ei pidä mennä. Soita hätänumeroon turvallisesta paikasta. Mene ennalta sovittuun kokoontumispaikkaan Omakotitalosta poistutaan ulko-ovesta, jos se on mahdollista. Poistua voi myös takaovesta, ikkunasta tai parvekkeen kautta.

Kuka tahansa voi milloin vain joutua avun tarpeeseen tai olla se, joka saapuu ensimmäisenä onnettomuuspaikalle. Sen vuoksi jokaisella ihmisellä on velvollisuus auttaa ja jokaisella on oikeus saada apua.

Liikenneonnettomuus on yksi yleisimmistä onnettomuustilanteista, joten sitä käytetään esimerkkinä ohjeissa, joita voi soveltaa kaikkiin onnettomuustilanteisiin. Jokainen osaa auttaa jotenkin: voi estää lisäonnettomuudet, auttaa loukkaantuneita omien kykyjensä mukaan, varoittaa muita ja tehdä hätäilmoituksen.

Auttamisvelvollisuus

Muun muassa rikoslaki, pelastuslaki ja tieliikennelaki määräävät hieman eri painotuksin, että **jokaisella kansalaisella on auttamisvelvollisuus** hätätilanteessa. Tämä koskee kaikkia onnettomuustilanteita, oli sitten kyseessä tulipalo, tajuttoman auttaminen tai liikenneonnettomuus. Vaikka et osaisikaan antaa ensiapua, voit auttaa hätätilanteeseen joutunutta omien kykyjesi mukaan. Auttamatta jättäminen on aina väärin.

Miten onnettomuudessa voi auttaa?

Jos saavut ensimmäisenä onnettomuuspaikalle, yritä pysyä rauhallisena ja selvitä, mitä on tapahtunut. Tee tilannearvio siitä, miten vakavasta onnettomuudesta on kysymys, kuinka paljon loukkaantuneita on ja missä onnettomuuspaikka sijaitsee.

Pelasta hengenvaarassa olevat ja loukkaantuneet henkilöt. Potilasta ei kuitenkaan saa liikutella turhaan, mutta jos sinun täytyy saada hänet turvaan, voit tarttua potilasta vaatteista ja vetää häntä varovasti maata pitkin. **Estä lisäonnettomuudet varoittamalla** muuta liikennettä. Apuna voi käyttää hätävilkkuja tai varoituskolmiota. Pysäytä onnettomuusajoneuvojen moottorit. Huolehdi, että potilaat ja auttajat ovat tien sivussa.

Tee hätäilmoitus soittamalla numeroon 112 ja kerro, mitä on tapahtunut sekä loukkaantuneiden määrä.

Rauhoita potilaita: pidä heitä kädestä ja puhu heille. Älä jätä loukkaantunutta hetkeksikään yksin. Tarkista, että loukkaantuneen hengitystiet ovat auki. Avaa hengitystiet tarvittaessa. Tyrehdytä runsas verenvuoto. Jos potilas on tajuton, siirrä hänet varovasti kylkiasentoon.

Opasta auttajat paikalle. **Pysy onnettomuuspaikalla**, kunnes saat auttajilta luvan poistua.

Hätänumero on 112, ja se toimii kaikissa EU-maissa. Numeroon voi soittaa maksutta mistä tahansa puhelimesta ilman suuntanumeroa.

Milloin hätänumeroon soitetaan?

Hätänumeroon soitetaan kiireellisissä, todellisissa hätätilanteissa. Tällaisia ovat esimerkiksi liikenneonnettomuus, tulipalo tai asuntomurto. Voit soittaa hätänumeroon myös silloin, kun huomaat meneillään olevan rikoksen. Jos epäilet, onko kyseessä hätätilanne vai ei, on aina parempi soittaa kuin olla soittamatta.

Hätänumeroon ei saa soittaa kiireettömissä tilanteissa eikä kyselypuheluita erilaisissa häiriötilanteissa, kuten sähkökatkosten aikana. Turha soitto saattaa viivästyttää hädässä olevan henkilön avunsaantia. Hätänumeron väärästä tai ilkeästä käytöstä voidaan rangaista.

Soita hätäpuhelu itse

Hätäpuhelun tekee mieluiten henkilö, jota asia koskee, jos se vain on mahdollista. Hänellä on useimmiten tietoja, joita päivystäjät tarvitsee määriteltäessä avun tarvetta.

Välikäsien kautta tuleva puhelu voi pahimmillaan viivästyttää avun paikalle tuloa.

Tiedä sijaintisi

Hätäpuhelun soittajan on hyvä tietää sijaintinsa. Katuosoite ja kunta ovat hätätilanteessa tärkeimmät tiedot. Mitä tarkemmin sijainti on tiedossa, sitä nopeammin saadaan apua. Varsinkin vapaa-ajanviettopaikan tarkat sijaintitiedot kannattaa selvittää etukäteen.

Jos hätänumerossa ei heti vastata, **älä sulje puhelinta**. Kuulet nauhoitteen, jossa kehoitetaan odottamaan hetki linjalla. Hätäpueluihin vastataan mahdollisimman nopeasti ja aina soittamisjärjestyksessä.

Muistisääntö:

1 Kiireellinen hätätilanne?

2. Soita 112.

3. Vastaa kysymyksiin.